

INSPIRATIEDOCUMENT

DATUM: 12-05-2025

ONDERWERP: Transitiecommunicatie: aanpak uitleg verschillen

Inleiding

In de eerste en tweede berekening¹ duiden pensioenuitvoerders de verschillen tussen de bedragen in de huidige/oude regeling en de nieuwe regeling. Deze duiding moet zo persoonlijk mogelijk, zodat deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden (op hoofdlijnen) begrijpen waardoor veranderingen in de verwachte bedragen veroorzaakt worden.

Dit document is bedoeld ter inspiratie bij het maken van de uitleg van de verschillen. Als een pensioenuitvoerder de beschreven aanpak verder uitwerkt en/of aanpast voor eigen gebruik, zal de uitvoerder kijken naar de specifieke veranderingen in de eigen regeling, de kenmerken van de verschillende doelgroepen, eigen uitgangspunten voor de communicatie en uiteraard de uitvoerbaarheid.

Over welke toelichting gaat het?

Het gaat om twee soorten toelichtingen:

1. *Uitleg van het verschil tussen de bedragen in de huidige/oude en nieuwe pensioenregeling².*

Deze uitleg staat in de eerste en de tweede berekening. Verschillen ontstaan doordat:

- a. de pensioenregelingen verschillen,
- b. de berekeningsmethode voor bepaalde bedragen (mogelijk) verschilt en
- c. bij invaren het fondsvermogen wordt/is verdeeld.

2. *Toelichting op het verschil tussen de bedragen in de eerste en de tweede berekening³.*

Deze toelichting staat (uiteraard) alleen in de tweede berekening.

Verschillen ontstaan doordat in de tweede berekening gerekend wordt met een andere dekkingsgraad. Daardoor is het fondsvermogen waarmee gerekend wordt hoger of lager dan het fondsvermogen waarmee gerekend is in de eerste berekening en wordt het fondsvermogen mogelijk op een andere manier verdeeld. Ook kan na de peildatum voor de eerste berekening de privé of werksituatie van de ontvanger zijn veranderd. Andere verklaringen kunnen zijn het gebruik van een andere (recentere) scenario-set en/of wijziging van de levensverwachting van de fondspopulatie.

¹ De AFM spreekt over prognose transitieoverzicht en definitief transitieoverzicht

² artikel 46a, lid g BUP: "... een uitleg over verschillen in bedragen voor en na de peildatum"

³ artikel 150j, lid 3 Pw: "..., waarbij de pensioenuitvoerder de verschillen tussen de prognose en de vastgestelde informatie toelicht."

Versie mei 2025

Waar staat de toelichting?

De toelichting kan direct bij elk bedrag staan of als één samenhangende tekst getoond worden. Een toelichting die bij elk bedrag staat, betekent dat bepaalde elementen herhaald zullen worden, zodat elke afzonderlijke tekst begrijpelijk en zelfstandig leesbaar is. Bij één samenhangende tekst raden wij aan de tekst voor verschillende doelgroepen het resultaat beoordeelt op samenhang en begrijpelijkheid.

Persoonlijk, maar geen 'maatwerk'

In dit document beschrijven we een aanpak, die ertoe leidt dat de ontvanger een uitleg krijgt die past bij de bedragen die hij of zij ziet en de factoren die ervoor zorgen dat het bedrag in de nieuwe pensioenregeling hoger of lager is. Deze aanpak houdt in dat de uitleg niet 'op de persoon' is geschreven, maar een relevante en betekenisvolle uitleg ('persoonlijk') ontstaat door een combinatie van passende teksten op basis van een set regels die vooraf worden vastgesteld.

Leeswijzer

Onder A (eerste berekening) en B (tweede berekening) beschrijven we een aanpak voor het opstellen van een toelichting die voor de deelnemer⁴ zoveel mogelijk de verschillen verklaart. Onder C staan voorbeeldteksten die opgesteld zijn in lijn met deze aanpak.

A. Stappen voor de eerste berekening

Stap 1: Bepaal per pensioensoort welk bedrag toegelicht wordt

Bedenk per pensioensoort of het verschil tussen de getoonde bedragen toegelicht moet en kan worden. Voor een (gewezen) deelnemer kunnen bijvoorbeeld de volgende bedragen toegelicht worden:

- Het nominaal opgebouwde pensioen;
- Het nominaal te verwachten pensioen;
- Het reëel te verwachten pensioen (middelste scenario);
- Het reële pensioen in het optimistische scenario;
- Het reële pensioen in het pessimistische scenario;
- Het nabestaandenpensioen bij overlijden voor pensioneren;
- Het pensioen 10 jaar na ingang.

Stap 2: Breng alle factoren in kaart die voor een verschil kunnen zorgen.

Een verschil tussen de bedragen kan verschillende oorzaken hebben. We noemen deze oorzaken hierna 'factoren'. Ga na welke factoren, naast het rekenen met een andere (recentere) scenarioset, voor een verschil kunnen zorgen.

Hierna volgt een opsomming van mogelijke factoren. Bij de opsomming kijken we naar de onderliggende principes van een uitkeringsovereenkomst en een premieregeling. We gaan dus verder dan 'de URM berekening levert een hoger of lager bedrag op'.

⁴ De verschillen tussen de bedragen voor de gewezen deelnemer, gewezen partner en pensioengerechtigden zal anders zijn, maar vaak wel door dezelfde factoren veroorzaakt worden.

Versie mei 2025

Factoren kunnen bijvoorbeeld zijn:

a. De verdeling van het fondsvermogen

Als de transitie samengaat met 'invaren', wordt bij de transitie het fondsvermogen verdeeld. Eerst wordt vermogen 'gereserveerd' met een omvang van de waarde van de ingevaren pensioenaanspraken en -rechten, om te voldoen aan het minimaal vereist vermogen, inclusief het vullen van de operationele reserves. Daardoor wordt zichtbaar of er (naar verwachting) 'geld over' of 'geld tekort' is.

Is er 'geld over'? Dan wordt dit verdeeld volgens de afspraken die zijn vastgelegd in het transitieplan. Dit geld wordt bijvoorbeeld gebruikt voor het vullen van de solidariteitsreserve en voor de compensatie van de afschaffen van de doorsneesystematiek.

Als de deelnemer (naar verwachting) start met een kapitaal dat hoger is dan de waarde van het opgebouwde pensioen in de huidige regeling, valt ook het 'opgebouwde pensioen' en het verwachte pensioen in de nieuwe regeling hoger uit.

Andersom kan ook: als er na aftrek van de verplichte reserveringen een tekort is, wordt dit zichtbaar. In dat geval is het kapitaal waarmee een deelnemer start in de nieuwe pensioenregeling naar verwachting lager dan de waarde van het opgebouwde pensioen en valt mogelijk ook het verwachte pensioen lager uit.

b. Compensatie voor het afschaffen van de doorsneesystematiek

Een kenmerk van de nieuwe pensioenregeling is dat deze geen doorsneesystematiek heeft. Daardoor is de toekomstige opbouw voor bepaalde leeftijdsgroepen in beginsel lager dan in de huidige/oude pensioenregeling. Mogelijk wordt dit gecompenseerd en ontvangt een deel van de deelnemers (of alle actieve deelnemers) direct bij de verdeling van het fondsvermogen of later via de inleg van een compensatiepremie. Een combinatie van deze twee varianten kan ook.

Als de compensatie onderdeel is van de verdeling van het fondsvermogen, dan maakt dit onderdeel uit van punt a. Wordt de compensatie volledig betaald uit de toekomstige extra inleg, dan is de compensatie niet zichtbaar in opgebouwde pensioen, maar wel in het te verwachten pensioen.

Voor beide situaties is wettelijk voorgeschreven dat een toelichting wordt gegeven op het feit dat sprake is van compensatie en de wijze van financiering.

c. Verhogingen zijn/waren begrenst

Voor de huidige/oude pensioenregeling geldt dat de toeslagen maximaal de daadwerkelijke loon- of prijsontwikkeling mag zijn (ook wel 'genoeg is genoeg'). Voor de nieuwe pensioenregeling geldt geen maximum aan het toedelen van rendementen aan het vermogen/kapitaal voor pensioen. De opbrengst van de beleggingen wordt in de nieuwe regeling sneller (direct of gespreid) verdeeld.

d. Reserve om tegenvallers op te vangen

Voor de huidige/oude pensioenregeling geldt/gold dat pensioenfondsen verplicht een reserve moeten/moesten aanhouden om tegenvallende rendementen op te vangen. In de nieuwe regeling wordt de opbrengst van de beleggingen (direct of gespreid) verdeeld, ook negatieve opbrengst. Er gaat minder geld naar een reserve.

Versie mei 2025

Daardoor kunnen tegenvallers niet of minder worden opgevangen met middelen uit een reserve en is het bedrag in het pessimistische scenario van de nieuwe pensioenregeling doorgaans lager dan de huidige/oude pensioenregeling.

e. Ander beleggingsbeleid: meer of minder risico

Mogelijk belegt het pensioenfonds als de nieuwe pensioenregeling gestart is op een andere manier. Als dit past bij de risicohouding mag een pensioenfonds bijvoorbeeld meer risico's nemen. Daardoor kan het verwachte pensioen en het pensioen in het optimistische scenario hoger zijn. Het pensioen als het tegenzit is dan meestal ook (veel) lager. Uiteraard zijn de toedelingsregels van het pensioenfonds van invloed op de uitkomsten.

f. Premie is hoger of lager

De premie die beschikbaar is voor het pensioen kan in de nieuwe pensioenregeling lager of hoger zijn dan in de huidige/oude pensioenregeling. In combinatie met andere afspraken en het beleid van het pensioenfonds levert dit lagere of hogere uitkomsten op. Deze factor is niet relevant als een lagere of hogere premie in de nieuwe pensioenregeling naar verwachting eenzelfde uitkomst oplevert als de huidige/oude pensioenregeling.

g. Nieuwe regels nabestaandenpensioen voor pensioendatum

Het partnerpensioen bij overlijden voor pensioneren is in de nieuwe pensioenregeling volledig op risicobasis. De hoogte van het verzekerde pensioen kan anders zijn dan het bedrag waar een deelnemer in de huidige/oude regeling op mag rekenen. Verder kan er een 'dubbel' nabestaandenpensioen in de nieuwe regeling zijn, in verband met de eerbiedigende werking van de opgebouwde nabestaandenpensioen in de huidige/oude regeling.

In de praktijk kan de ene factor leiden tot een hoger pensioen en een andere factor tot een lager pensioen. Deze tegenstelde effecten leiden per saldo tot een hoger of lager bedrag. We raden aan in de uitleg alleen de factoren op te nemen die aansluiten bij de uitkomst en te begrijpen zijn zonder te veel 'onder de motorkap' te kruipen. Een uitzondering vormt de situatie dat een ontvanger zich zeer bewust is van een bepaalde factor en de uitleg mogelijk niet begrijpt, zonder dat deze factor ook genoemd wordt.

Persoonlijke factoren

Persoonlijke factoren die een rol kunnen spelen staan niet in dit overzicht. Deze kunnen echter wel relevant zijn als na de peildatum voor de eerste berekening iets wijzigt in de persoonlijke situatie. Deze wijziging zal niet zichtbaar zijn in de eerste berekening. Bedenk vooraf hoe hiermee om te gaan.

Stap 3: Selecteer de factoren voor de uitleg

Bepaal welke factoren (bij iedereen of conditioneel) het meest betekenisvol zijn en bruikbaar zijn voor de uitleg van de verschillen. 'Conditioneel' wil zeggen dat de uitleg in de toelichting wordt opgenomen als op persoonlijk niveau is voldaan aan een bepaalde voorwaarde (conditie). 'Wel of niet in aanmerking komen voor een compensatie' kan bijvoorbeeld een conditionele factor zijn als niet alle actieve

Versie mei 2025

deelnemers een compensatie krijgen bij een bepaalde dekkingsgraad en/of verschil per leeftijdscohort.

Bij het vaststellen van de factoren, kan bijvoorbeeld gekeken worden naar de volgende aspecten:

- Verklaart de factor een relevant deel van het verschil?
- In hoeverre is de invloed van de factor op het bedrag uit te leggen? Of is de uitleg beter te begrijpen met een algemene tekst, die niet inzoomt op die specifieke factor?
- Kan de factor gebruikt worden in een tekst die conditioneel getoond wordt?

Belangrijk is dat een factor niet in detail hoeft te worden uitgelegd. In de berekening mag het effect van de factor zo worden uitgelegd dat het voor de lezer begrijpelijk is. Voor meer detailinformatie mag verwezen worden naar een uitleg online.

Ga vooraf na welke economische scenario's denkbaar zijn en wat de invloed is van de verschillende scenario's op de bedragen en de uitleg die bij elk scenario nodig is.

Bedenk of de uitleg ingaat op de verhouding tussen twee bedragen in de huidige regeling en de nieuwe regeling. In de voorbeeldteksten in dit document zijn we uitgegaan van een uitleg die vooral het verschil verklaart in de hoogte van één bedrag ('oud en nieuw') en niet de bandbreedte tussen twee bedragen in de oude/huidige of nieuwe pensioenregeling. De achterliggende gedachte is dat een deelnemer naar verwachting meer geïnteresseerd is waarom het verwachte pensioen in het optimistische scenario in de nieuwe regeling bijvoorbeeld hoger is (als dat zo is) en het verwachte pensioen in het pessimistische scenario lager, dan waarom de bandbreedte tussen het optimistische en pessimistische scenario groter is. Hetzelfde geldt voor de afstand tussen het optimistische en het verwachte pensioen. In onze optiek hoeft niet nog eens extra verklaard te worden waarom de bandbreedte groter is. Dat is al ondervangen met de uitleg van de afzonderlijke bedragen. Verder verwachten we dat een focus op concrete uitkomsten het meest voldoet aan de behoefte van de ontvanger. Uiteraard kan benoemd worden dat de bandbreedte groter is.

Stap 4: Schrijf teksten voor de verschillende scenario's.

Baseer de teksten op het verschil in een bedrag met focus op het bedrag in de nieuwe pensioenregeling. Ontwikkel dus teksten voor de situatie dat een bedrag in de nieuwe pensioenregeling hoger en/of lager is. Ga ervan uit dat de desbetreffende tekst alleen getoond wordt als het bedrag daadwerkelijk hoger of lager is. Zo sluit de uitleg altijd aan bij wat iemand ziet.

Verklaar de uitkomst (een hoger of lager bedrag) met de factoren die voor het verschil zorgen. Dit kan door met een set conditionele teksten te werken.

Conditioneel betekent hier 'bepaalde voorwaarde'

'Conditioneel' wil zeggen dat de uitleg is opgebouwd uit teksten die getoond wordt als op individueel niveau is voldaan aan een bepaalde voorwaarde (conditie). Met elkaar vormen deze teksten een samenhangende uitleg, die de verschillen tussen de bedragen die in stap 1 geselecteerd zijn verklaren.

Versie mei 2025

Een conditie kan te maken hebben met:

- a. het verschil
Bijvoorbeeld: [bedrag nominaal ouderdomspensioen is hoger] of [bedrag nominaal ouderdomspensioen is lager].
- b. de factor
Bijvoorbeeld: [deelnemer komt naar verwachting in aanmerking voor een compensatie]. Denk zowel na over de factoren die een hoger bedrag, als een lager bedrag verklaren. Op voorhand is namelijk nog niet bekend wat de uitkomst is. En zelfs als de dekkinggraad bekend is, is niet zeker of een bedrag voor alle personen in een groep hoger of lager uitvallen.

Deze wijze van schrijven lijkt enigszins op programmeren, met 'als, dan' teksten. De uitdaging ligt erin met de condities tot een logisch en samenhangende toelichting te komen.

Conditie is geen segmentatie

Condities zijn nadrukkelijk iets anders dan segmentaties. Een conditie kan zoals beschreven te maken hebben met de uitkomst en factoren die van toepassing kunnen zijn. Een conditie is dus vooraf niet te koppelen aan een duidelijk afgebakende groep deelnemers.

Voordeel van deze werkwijze:

- De teksten sluiten altijd aan bij de uitkomsten die de ontvanger ziet.
- Maakt het mogelijk teksten voor te bereiden, zonder dat de uitkomst van de berekeningen (op individueel niveau) bekend is.

Stap 5: Verfijn de condities en uitleg

In sommige situaties is misschien géén uitleg wenselijk. Denk aan de situatie dat een verschil heel klein is. En soms is misschien juist extra uitleg nodig. Denk aan de situatie dat een verschil erg groot is.

Het is bijvoorbeeld denkbaar dat een verschil alleen toegelicht wordt, als het verschil 5% of meer van het bedrag in de huidige/oude pensioenregeling is. Wat passende grenzen zijn voor het wel of niet tonen van een tekst of een extra tekst (als een verschil groter is dan een bepaald percentage) kan besproken worden met de pensioenuitvoeringsorganisatie. De grenzen kunnen bijvoorbeeld gekozen worden op basis van het profiel van de ontvanger en de verwachte impact van het verschil.

Is er een verschil tussen de regelingen, dat niet leidt tot een (substantieel) verschil in de bedragen? Dan is het advies dit verschil niet te verwerken in de uitleg die we in dit document beschrijven. Uiteraard kan dit verschil wel elders in de berekening worden beschreven. Denk aan het vervallen van een overgangsregeling.

Stap 6: Toets het resultaat

Ga na of de set teksten in alle situaties tot een begrijpelijke en passende uitleg leidt. Wordt de tekst als één samenhangende uitleg aangeboden? Selecteer dan verschillende maatmensen, met uiteenlopende kenmerken en (verwachte) uitkomsten van de berekening. Zet alle tekstblokken die voor deze maatmensen gebruikt zouden

worden onder elkaar. Beoordeel of de teksten goed aansluiten, logisch en begrijpelijk zijn.

B. Stappen voor de tweede berekening

Deze stappen voor de tweede berekening zijn hetzelfde als voor de eerste berekeningen, met de volgende extra's.

Extra factoren bij stap 2: De uitleg van het verschil tussen de tweede berekening en de eerste berekening

Ons advies is in algemene zin een uitleg te geven van de hogere of lagere waarde van de beleggingen en de hogere of lagere rente plus het effect op het pensioen. Dit is voor een deelnemer het meest begrijpelijk en relevant. Factoren die uitgelegd kunnen worden zijn:

- a. *Gewijzigde financiële positie van het pensioenfonds*
 1. Andere waarde beleggingen op transitiedatum dan op peildatum eerste berekening. Daardoor wordt een hoger of lager bedrag verdeeld. Mogelijk wordt het fondsvermogen ook op een andere manier verdeeld bij een andere dekkingsgraad.
 2. Andere rentestand op transitiedatum dan op peildatum eerste berekening. De rente is van invloed op de waarde van de opgebouwde pensioenen en de pensioenen die worden uitgekeerd.
- b. *Wijzigingen in de persoonlijke situatie*

Veranderingen in de privé- of werksituatie. Denk aan meer of minder gaan werken, uit dienst en een scheiding. Belangrijk is na te gaan welke wijzigingen relevant zijn voor en verwerkt kunnen worden in de uitleg.

Een mogelijke aanpak voor de uitleg van het verschil met de eerste berekening is:

- Leg uit dat de waarde van de beleggingen en/of de rente hoger of lager is ten opzichte van de eerste berekening.
- Leg uit dat er meer of minder geld verdeeld kon worden.
- Leg uit dat er meer of minder geld nodig is voor hetzelfde pensioen (effect rente).
- Leg uit dat het startkapitaal daardoor hoger of lager was dan eerder ingeschat (NB: het startkapitaal hoeft niet getoond te worden in de eerste berekening).
- Leg niet uit hoe anders het fondsvermogen is verdeeld. De reden hiervoor is dat de uitleg anders veel tekst bevat die de afwijking ten opzichte van een aanname verklaart. Terwijl vooral de daadwerkelijke verdeling ertoe doet. Een uitzondering is de compensatie: werd er in de eerste berekening rekening gehouden met een compensatie en is dat in de tweede berekening niet zo of andersom? Dan kan dit toegelicht worden. Belangrijk is weer dat dit op individueel niveau gebeurt: is bekend of iemand in de eerste berekening (naar verwachting) wel of géén compensatie kreeg en is dat in de tweede berekening anders? Vermijd een algemene uitleg van het wel of niet toekennen van een compensatie.
- Daarnaast kan een verandering in de privé of werksituatie voor een hoger of lager verwacht pensioen zorgen. Denk aan factoren als parttime gaan werken na de eerste berekening, gescheiden zijn na de peildatum voor de eerste berekening.
- Benoem deze verandering als het mogelijk is zo concreet mogelijk en leg uit welk gevolg de verandering heeft voor het pensioen. Vermijd daarbij de formulering '... heeft gevolgen voor', omdat deze tekst weinig betekenis heeft voor iemand.

- Bij de tweede berekening worden mogelijk andere economische scenario's van DNB gebruikt, dan bij de eerste berekening. Dit zal voor verschillen in de uitkomsten zorgen. We voorzien echter dat deze factor moeilijk uit te leggen is.

C. Voorbeeldteksten

Het voorbeeld hierna is een voorbeeld voor een uitleg die één geheel vormt. We hebben voor deze opzet gekozen, om te laten zien hoe één samenhangende tekst conditioneel opgesteld kan worden.

We beginnen de tekst met constatering dat een bedrag hoger of lager is. Daarna volgen de factoren plus de uitleg. En tot slot nog een keer de conclusie dat door deze factoren het bedrag hoger of lager is.

De toelichting is een voorbeeldtekst, die op hoofdlijnen de verschillen tussen 'oud' en 'nieuw' beschrijft. Alle condities en effecten dienen als voorbeeld. De tekst moet uiteraard nog aangepast worden aan huidige pensioenregeling, de nieuwe pensioenregeling en de afspraken over de verdeling van het fondsvermogen in het transitieplan. Daarnaast moet de tekst aansluiten bij de effecten van de verschillende factoren die een rol spelen op het pensioen.

Voorbeeld eerste berekening

Eerste berekening (verschillen huidige en nieuwe pensioenregeling)		
Factor	Conditie	Uitleg: voorbeeldtekst
Algemeen Inleiding	Bedrag verwacht pensioen in de nieuwe regeling is [hoger]/[lager]	Waardoor is uw pensioen in de nieuwe regeling [hoger][lager]? In de nieuwe regeling krijgt iedereen een kapitaal voor pensioen. Bij de start van de nieuwe regeling verdelen we het totale vermogen dat we op dat moment beheren over iedereen met een pensioen bij [...].
Verhouding belegd vermogen en verplichtingen	Dekkingsgraad is > 102%	Zoals het er nu naar uitzielt, krijgt u in ieder geval de waarde van het pensioen dat u tot [transitiedatum] opbouwt. Als de financiële situatie op [transitiedatum] hetzelfde is als op [peildatum eerste berekening] hebben we geld over. U krijgt dan extra kapitaal voor uw pensioen.
Verhouding belegd vermogen en verplichtingen	Dekkingsgraad is < 102% + verwacht pensioen is lager	Op [peildatum] had het pensioenfonds een tekort. Er was toen niet genoeg geld om alle pensioenen die we nu en in de toekomst moeten betalen uit te kunnen keren.

Eerste berekening (verschillen huidige en nieuwe pensioenregeling)		
Factor	Conditie	Uitleg: voorbeeldtekst
		Als de financiële situatie op [transitiedatum] hetzelfde is als op [peildatum eerste berekening], is het kapitaal waarmee u start [iets] lager dan de waarde van het pensioen dat u op [transitiedatum] heeft opgebouwd.
Premie	Hoger premie hoger verwacht pensioen Lagere premie + lager verwacht pensioen	[Hogere][Lagere] inleg U legt samen met uw werkgever geld in voor uw pensioen. Het bedrag dat u inlegt is in de nieuwe regeling hoger/lager. <i>NB: noem de hogere of lagere premie alleen als het een factor is die een hoger of lager pensioen verklaart.</i>
Compensatie	Deelnemer komt (naar verwachting) in aanmerking voor een compensatie	Zoals het er nu naar uitziet krijgt u een compensatie Omdat u mogelijk een nadeel heeft van de overstap naar de nieuwe regeling, krijgt u naar verwachting een compensatie. Dit is extra geld voor uw pensioen. Of u daadwerkelijk een compensatie krijgt, hangt af van de financiële situatie op [transitiedatum].
Niet verleende indexaties in het verleden	Deelnemer komt (naar verwachting) in aanmerking voor een inhaalindexatie + Verwacht pensioen is hoger	Zoals het er nu naar uitziet kunnen we gemiste verhogingen (voor een deel) goed maken We hebben in het verleden de pensioenen niet altijd kunnen verhogen. We hebben in deze berekening het kapitaal voor uw pensioen extra verhoogd. Pas op [transitiedatum] weten we zeker of we de gemiste verhogingen (voor een deel) goed kunnen maken.
Geen maximale verhoging meer	Pensioen in optimistisch scenario is meer dan factor x hoger	Uw pensioen kan flink groeien als het goed gaat In de nieuwe regeling is het pensioen dat u kunt opbouwen niet (wettelijk) begrensd. In de huidige regeling is dat nog wel zo.
Geen maximale verhoging meer	Pensioen in optimistisch scenario is meer	Houd er rekening mee dat de kans erg klein is dat u dit bedrag krijgt. Het is de uitkomst als de

Eerste berekening (verschillen huidige en nieuwe pensioenregeling)		
Factor	Conditie	Uitleg: voorbeeldtekst
	dan factor X hoger	beleggingen lange tijd uitzonderlijk veel opleveren en de rente hoog is. <i>De uitleg + de uitleg in de rij hierboven kan ook gebruikt worden om het bedrag toe te lichten in de berekening zelf. Het is een optie om de uitleg direct bij de navigatiemetafoor te tonen.</i>
Eventueel koppelen aan leeftijd: Geen maximale verhoging meer + lange horizon (NB: als het optimistische scenario veel hoger is dan het middelste scenario + de deelnemer ouder is, kan alleen de tekst in de rij hierboven volstaan.	Pensioen in optimistisch scenario is meer dan factor X hoger en Leeftijd < [...]	In uw geval is dat – zoals het er nu naar uitziet - extra gunstig, omdat u nog een flink aantal jaren opbouw voor de boeg heeft. De verwachting is we vaker winst dan verlies maken op de beleggingen. Houd er rekening mee dat de kans erg klein is dat u dit bedrag krijgt. Het is de uitkomst als de beleggingen lange tijd uitzonderlijk veel opleveren en de rente hoog is
CONCLUSIE		
	Pensioen mediaan is hoger.	Al met al valt uw verwachte pensioen zoals het er nu naar uitziet in de nieuwe regeling hoger uit.
	Pensioen mediaan is lager.	Al met al valt uw verwachte pensioen [en het pensioen als het heel erg meezit] zoals het er nu naar uitziet in de nieuwe regeling lager uit.
Pensioen zonder koopkracht		
Rekenmethodiek nominaal pensioen in premiereregeling anders dan in uitkeringsovereenkomst	Nominaal bedrag is hoger Evt check: Nominaal + reëel bedrag is hoger	Andere manier van rekenen Het pensioen 'zonder koopkracht', dus het bedrag dat u naar verwachting (bruto) krijgt, is in de nieuwe regeling [ook][veel] hoger. Dat komt doordat we in de nieuwe pensioenregeling rekening houden met de verwachte opbrengst van de beleggingen. [Eventueel: In de huidige pensioenregeling tellen we alleen de verwachte rente mee.] We tonen hier het bruto bedrag. De belasting gaat hier nog vanaf.

Eerste berekening (verschillen huidige en nieuwe pensioenregeling)		
Factor	Conditie	Uitleg: voorbeeldtekst
Pessimistisch scenario		
Geen reserve meer, resultaat beleggingen werkt direct door	Laagste bedrag is lager	De opbrengst van de beleggingen verdelen we direct. Dat gaat niet alleen om de winst, maar ook om de verliezen. Het bedrag als het heel erg tegenzit is daardoor lager in de nieuwe regeling.
Partnerpensioen		
Eerbiedigende werking	PP in nieuwe regeling is hoger + PP opgebouwd in huidige regeling	Hoger partnerpensioen In de nieuwe regeling is de hoogte van de uitkering voor uw partner als u overlijdt voor u met pensioen bent gebaseerd op uw salaris. Het partnerpensioen dat u in de huidige regeling heeft opgebouwd blijft staan en tellen we op bij het partnerpensioen in de nieuwe pensioenregeling. Daardoor is het bedrag voor uw partner in de nieuwe regeling hoger.
Hoger PP verzekerd	PP is in nieuwe regeling hoger	Hoger partnerpensioen In de nieuwe regeling is het bedrag dat verzekerd is voor uw partner een hoger bedrag dan het bedrag dat uw partner in de huidige regeling krijgt als u overlijdt.
Lager PP verzekerd	PP is in nieuwe regeling lager	Lager partnerpensioen In de nieuwe regeling is het bedrag dat verzekerd is voor uw partner een lager bedrag dan het bedrag dat uw partner in de huidige regeling krijgt als u overlijdt.
Afsluiter		
		Meer weten over de verschillen? Een uitgebreide uitleg van de verschillen tussen de huidige regeling en de nieuwe regeling staat op [url] .
	[geen recht op compensatie]	Een deel van het fondsvermogen [is] [wordt] gebruikt om degenen die naar verwachting een nadeel hebben van de overstap naar de nieuwe pensioenregeling te compenseren. [Zoals het er nu naar uit ziet krijgt u geen compensatie] [U komt niet in aanmerking voor een compensatie] . U leest op onze website meer over

Eerste berekening (verschillen huidige en nieuwe pensioenregeling)		
Factor	Conditie	Uitleg: voorbeeldtekst
		de precieze verdeling van het fondsvermogen en welk deel gebruikt wordt voor de compensatie. U leest daar ook wie in aanmerking komt voor een compensatie en waarom deze groep een compensatie krijgt als het mogelijk is.

Voorbeeld tweede berekening

Tweede berekening – deel 1 (verschillen oude en nieuwe pensioenregeling)		
Factor	Conditie	Uitleg: voorbeeldtekst
Algemeen Inleiding	Bedrag verwacht pensioen in de nieuwe pensioenregeling is [hoger]/[lager]	Waarvoor is uw pensioen in de nieuwe regeling [hoger][lager]? Bij de start van de nieuwe regeling hebben we het totale vermogen dat we op [transitiedatum] beheerden verdeeld over iedereen met een pensioen bij [...]. Het deel dat u ontvangen heeft, is het kapitaal waarmee u bent gestart in de nieuwe regeling.
Verhouding belegd vermogen en verplichtingen	Dekkingsgraad op transitiedatum was > 102% + verwacht pensioen is hoger	De basis voor uw startkapitaal was de waarde van het pensioen dat u op [transitiedatum] had opgebouwd. We hadden op dat moment een reserve. Dat wil zeggen dat we meer geld in kas hadden dan nodig om alle pensioenen (op dat moment en in de toekomst) te kunnen betalen. Ook die reserve hebben we verdeeld volgens de afspraken die de sociale partners hadden gemaakt. Hierdoor is er extra geld naar het kapitaal voor uw pensioen gegaan.
Verhouding belegd vermogen en verplichtingen	Dekkingsgraad op transitiedatum was < 102% en verwacht pensioen is lager	Op [transitiedatum] had het pensioenfonds een tekort. Er was op dat moment niet genoeg geld om iedereen het pensioen dat hij of zij had opgebouwd uit te kunnen betalen. Het kapitaal waarmee u bent gestart is daardoor [iets] lager dan de waarde van het pensioen

Tweede berekening – deel 1 (verschillen oude en nieuwe pensioenregeling)		
Factor	Conditie	Uitleg: voorbeeldtekst
		dat u op [transitiedatum] had opgebouwd. <i>Afhankelijk van dekkingsgraad evt. duiden wat dit zou betekenen in de oude regeling.</i>
Premie	Hoger premie + hoger verwacht pensioen Lagere premie + lager verwacht pensioen	[Hogere][Lagere] inleg U legt samen met uw werkgever geld in voor uw pensioen. Het bedrag dat u inlegt is in de nieuwe regeling [hoger]/[lager].
Compensatie	Deelnemer komt in aanmerking voor een compensatie + Compensatie bij transitie	U heeft een compensatie ontvangen Omdat u naar verwachting een nadeel heeft van de overstap naar de nieuwe regeling, heeft u een compensatie ontvangen. Dit is extra geld voor uw pensioen.
Compensatie	Deelnemer komt in aanmerking voor een compensatie + compensatie in de toekomst	U krijgt een compensatie Omdat u naar verwachting een nadeel heeft van de overstap naar de nieuwe regeling, [heeft u een compensatie ontvangen en krijgt u in de toekomst ook nog een compensatie][krijgt u de komende jaren een compensatie]. Dit is extra geld voor uw pensioen.
Gemiste indexatie in het verleden	Deelnemer komt in aanmerking voor een inhaalindexatie + Verwacht pensioen is hoger	We hebben gemiste verhogingen [voor een deel] goedge maakt We hebben in het verleden de pensioenen niet altijd kunnen verhogen. We hebben het kapitaal voor uw pensioen [extra] verhoogd, als vergoeding voor [een] [meerdere] gemiste verhoging[en] in het verleden.
Geen maximale verhoging meer	Pensioen in optimistisch scenario is meer dan factor x hoger.	Uw pensioen kan flink groeien als het goed gaat In de nieuwe regeling is het pensioen dat u kunt opbouwen niet begrensd (wettelijk). In de oude regeling was dat wel zo.
Geen maximale verhoging meer	Pensioen in optimistisch scenario is meer	Houd er wel rekening mee dat de kans erg klein is dat u dit bedrag krijgt. Het is de uitkomst als de

Tweede berekening – deel 1 (verschillen oude en nieuwe pensioenregeling)		
Factor	Conditie	Uitleg: voorbeeldtekst
	dan factor X hoger	beleggingen lange tijd uitzonderlijk veel opleveren en de rente hoog is. <i>De uitleg + de uitleg in de rij hierboven kan ook gebruikt worden om het bedrag toe te lichten in de berekening zelf. Het is een optie om de uitleg direct bij de navigatiemetafoor te tonen.</i>
Eventueel koppelen aan leeftijd: Geen maximale verhoging meer + lange horizon (NB: als het optimistische scenario veel hoger is dan het middelste scenario + de deelnemer ouder is, kan alleen de tekst in de rij hierboven volstaan.	Pensioen in optimistisch scenario is meer dan factor x hoger en Leeftijd < [...]	In uw geval is dat – zoals het er nu naar uit ziet – extra gunstig, omdat u nog een flink aantal jaren opbouw voor de boeg heeft. De verwachting is dat we vaker winst dan verlies maken op de beleggingen. Houd er rekening mee dat de kans erg klein is dat u dit bedrag krijgt. Het is de uitkomst als de beleggingen lange tijd uitzonderlijk veel opleveren en de rente hoog is.
CONCLUSIE		
	Pensioen mediaan is hoger.	Al met al valt uw verwachte pensioen zoals het er nu naar uit ziet in de nieuwe regeling hoger uit.
	Pensioen mediaan is lager.	Al met al valt uw verwachte pensioen zoals het er nu naar uit ziet in de nieuwe regeling lager uit.
Pensioen zonder koopkracht		
Rekenmethodiek nominaal pensioen in premieregeling anders dan in uitkeringsovereenkomst	Nominaal bedrag is hoger Evt check: Nominaal + reëel bedrag is hoger	Andere manier van rekenen Het pensioen 'zonder koopkracht', dus het bedrag dat u naar verwachting op uw rekening krijgt, is in de nieuwe regeling [ook][veel] hoger. Dat komt doordat we in de nieuwe pensioenregeling rekening houden met de verwachte opbrengst van de beleggingen. In de oude pensioenregeling telden we de alleen de verwachte rente mee.
Pessimistisch scenario		

Tweede berekening – deel 1 (verschillen oude en nieuwe pensioenregeling)		
Factor	Conditie	Uitleg: voorbeeldtekst
Geen reserve meer, resultaat beleggingen werkt direct door	Laagste bedrag is lager	De opbrengst van de beleggingen verdelen we direct. Dat gaat niet alleen om de winst, maar ook om de verliezen. Het bedrag als het heel erg tegenzit is daardoor lager in de nieuwe regeling.
Partnerpensioen		
Eerbiedigende werking	PP in nieuwe regeling is hoger + PP opgebouwd in oude regeling	Hoger partnerpensioen In de nieuwe regeling is de hoogte van de uitkering voor uw partner als u overlijdt gebaseerd op uw salaris. Het partnerpensioen dat u in de huidige regeling had opgebouwd is overgezet naar de nieuwe regeling en tellen we op bij het partnerpensioen dat via de nieuwe pensioenregeling verzekerd is. Daardoor is het bedrag voor uw partner in de nieuwe regeling hoger.
Afsluiter		
		Meer weten over de verschillen? Een uitgebreide uitleg van de verschillen tussen de oude regeling en de nieuwe regeling staat op [url] .
	[geen recht op compensatie]	Een deel van het fondsvermogen [is][wordt] gebruikt om degenen die naar verwachting een nadeel hebben van de overstap naar de nieuwe pensioenregeling te compenseren. [U komt niet in aanmerking voor een compensatie]. U leest op onze website meer over de precieze verdeling van het fondsvermogen en welk deel gebruikt wordt voor de compensatie. U leest daar ook wie in aanmerking komt voor een compensatie en waarom deze groep een compensatie [heeft gekregen][krijgt] <i>NB: mogelijk wordt de compensatie in de toekomst verstrekt, of deels bij transitie en deels in de toekomst verstrekt. Pas de tekst hierop aan. .</i>

Tweede berekening – deel 2 (verschillen eerste en tweede berekening)		
Factor	Conditie	Uitleg: voorbeeldtekst
Algemeen	Generiek	Waardoor is uw (verwachte) pensioen [lager][hoger] in deze tweede berekening ten opzichte van de eerste berekening?
Dekkingsgraad	<i>Van de teksten in rijen hierna die betrekking hebben op de dekkingsgraad wordt één tekst getoond. Analyseer vooraf welke combinaties van rente, beleggingen en 'opgebouwd' + 'te verwachten' pensioen mogelijk zijn. Maak voor elke mogelijke combinatie een tekst. Zie hierna een aantal suggesties.</i>	
Dekkingsgraad is hoger	Rente is hoger + waarde beleggingen (vrijwel ongewijzigd of lager) + hoger opgebouwd pensioen + hoger verwacht pensioen	Op het moment dat de nieuwe pensioenregeling startte, was de rente hoger dan toen we de eerste berekening maakten. Door de hogere rente levert het kapitaal voor uw pensioen meer pensioen op.
	Waarde beleggingen hoger + rente (vrijwel) ongewijzigd + hoger opgebouwd pensioen	Op het moment dat de nieuwe pensioenregeling startte, waren de beleggingen meer waard dan toen we de eerste berekening maakten. We konden daardoor een groter bedrag verdelen. Het kapitaal waarmee u bent gestart in de nieuwe regeling is daardoor in deze berekening hoger dan we verwachtten in de eerste berekening.
	Rente + waarde beleggingen hoger + hoger opgebouwd pensioen	Op het moment dat de nieuwe pensioenregeling startte, waren de beleggingen meer waard dan toen we de eerste berekening maakten. Er was daardoor een groter bedrag te verdelen, waardoor u met een hoger kapitaal gestart bent dan we voorzagen bij de eerste berekening die u eerder heeft ontvangen. Ook was de rente hoger dan bij de eerste berekening. Het kapitaal voor uw pensioen levert meer pensioen op als de rente hoger is.
	Rente hoger + opgebouwd pensioen in nieuwe regeling lager	Op het moment dat de nieuwe pensioenregeling startte, was de dekkingsgraad hoger dan bij de eerste berekening. Maar dit komt vooral doordat de rente gestegen is. De waarde van de beleggingen is gedaald. Daardoor

Tweede berekening – deel 2 (verschillen eerste en tweede berekening)		
Factor	Conditie	Uitleg: voorbeeldtekst
		is er minder geld te verdelen en is het pensioen dat u kunt verwachten [als u nu zou stoppen met werken] lager.
Dekkingsgraad is lager	Rente is lager + lager opgebouwd / verwacht pensioen bij start	Op het moment dat de nieuwe pensioenregeling startte, was de rente lager dan bij de eerste berekening. Het kapitaal voor uw pensioen levert daardoor minder pensioen op.
	Waarde beleggingen lager + rente (nagenoeg) hetzelfde + lager opgebouwd pensioen bij start	Op het moment dat de nieuwe pensioenregeling startte, waren de beleggingen minder waard dan toen we de eerste berekening maakten. We konden daardoor minder geld verdelen. Het kapitaal waarmee u start in de nieuwe regeling is lager dan we voorzagen in de eerste de berekening die u eerder heeft ontvangen.
	Rente + beleggingen lager + lager verwacht pensioen bij start	Op het moment dat de nieuwe pensioenregeling startte, waren de beleggingen minder waard dan toen we de eerste berekening maakten, die u eerder ontvangen heeft. Er was daardoor minder geld te verdelen, waardoor het kapitaal waarmee u bent gestart lager is. Ook was de rente lager dan bij de eerste berekening. Het kapitaal voor uw pensioen levert minder pensioen op als de rente lager is.
Andere privé of werksituatie	- Minder werken - Lager salaris - Gescheiden - Uit dienst - Arbeidsongeschikt geworden - Deels met pensioen gegaan + verwacht pensioen is lager	Ook is uw situatie veranderd Na de eerste berekening [bent u minder gaan werken][bent u uit dienst gegaan][heeft u doorgegeven dat u gescheiden bent][bent u gescheiden][bent u arbeidsongeschikt geworden][bent u gedeeltelijk arbeidsongeschikt geworden][bent u gedeeltelijk met pensioen gegaan]. Dat heeft gevolgen voor uw pensioen. Uw verwachte pensioen is daardoor lager dan in de eerste berekening.
Andere privé of werksituatie Verwacht pensioen is desondanks hoger	- Minder werken - Lager salaris - Gescheiden - Uit dienst + verwacht pensioen is hoger	Ook is uw situatie is veranderd Na de eerste berekening [bent u minder gaan werken][bent u uit dienst gegaan][heeft u doorgegeven dat u gescheiden bent][bent u gescheiden]. Zou u niet [minder zijn gaan werken][uit dienst zijn gegaan][zijn gescheiden], dan

Tweede berekening – deel 2 (verschillen eerste en tweede berekening)		
Factor	Conditie	Uitleg: voorbeeldtekst
		was uw verwachte pensioen hoger geweest.
Andere privé of werksituatie	- Meer werken - Hoger salaris + Verwacht pensioen is hoger	Ook is uw situatie is veranderd Na de eerste berekening [bent u meer gaan werken][is uw salaris omhoog gegaan]. Dat heeft gevolgen voor uw pensioen. Uw verwachte pensioen is daardoor hoger dan in de eerste berekening.
Andere privé of werksituatie	- Meer werken - Hoger salaris + Verwacht pensioen is lager	Ook is uw situatie is veranderd Na de eerste berekening [bent u meer gaan werken][is uw salaris omhoog gegaan]. Dat heeft een positief effect op uw pensioen. Zou u niet [meer zijn gaan werken][meer zijn gaan verdienen], dan was uw verwachte pensioen lager geweest.